

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 430/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom, Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Tost 25/2021 z 18. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenia čl. 12 ods. 2 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1 Tost 25/2021 z 18. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 144 ods. 1 a ods. 2 písm. d) a e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a § 140 písm. b) Trestného zákona spáchaný v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľ je stíhaný väzobne z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Vzatý do väzby bol 5. februára 2021.

3. Prokurátor Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) podal 3. augusta 2021 návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa a ďalšieho obvineného, o ktorom Špecializovaný trestný súd (ďalej len „špecializovaný súd“) rozhodol uznesením č. k. 4 Tp 16/2019 z 10. augusta 2021 (ďalej len „uznesenie špecializovaného súdu“) tak, že návrhu nevyhovel a lehotu trvania väzby obvineným nepredĺžil. Špecializovaný súd poukázal na nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní a na to sa vzťahujúcu nedôvodnosť návrhu prokurátora, keď za úkony trestného konania nemožno považovať jednoduché administratívno-technické úkony, ale len úkony, ktoré priamo súvisia s dokazovaním. Proti označenému uzneseniu podal sťažnosť prokurátor, ktorú však písomne neodôvodnil.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie špecializovaného súdu, lehotu väzby obvinených predĺžil do 30. novembra 2021 a väzbu obvinených nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že:

a) orgány činné v trestnom konaní nekonajú v jeho veci prednostne a urýchlene, čo konštatoval aj špecializovaný súd,

b) nebola zohľadnená skutočnosť, že je vo väzbe už od júna 2019,

c) zo zabezpečených dôkazov nie je ani s odstupom času zrejmé, kto by mal spáchať skutok, ktorý sa mal pripravovať, akým spôsobom, kedy a kde, pričom dôvodnosť podozrenia sa vo vzťahu k nemu neprehlbila, a to aj v rámci výpovede svedka [REDACTED], ktorý popísal nezákonný postup agenta a navyše je psychiatrickým pacientom a svoju výpoveď čítal z poznámok,

d) svoju dcéru vyhľadával na iný účel než je protiprávne konanie,

e) telefonická komunikácia je nesprávne preložená a nepreukazuje, že by pripravoval spáchanie akéhokoľvek trestného činu,

f) dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nie je odôvodnený, keď sa najvyšší súd riadil výlučne tým, že sťažovateľ pochádza z Afganistanu, a nehľadel na jeho osobu, zázemie a okolnosti prípadu ani skutočnosť, že jeho návrat do Afganistanu je vzhľadom na situáciu v krajine a jeho predchádzajúce pôsobenie v boji proti radikálnym hnutiam vylúčený, pričom úvahy najvyššieho súdu predstavujú iba stereotyp vo vzťahu k viere sťažovateľa, a teda dôvod jeho diskriminácie na základe pôvodu a náboženstva,

g) dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je odôvodnený a nereflektuje skutočnosť, že sťažovateľ, aj keď by teoreticky takúto možnosť mal, nevykonal do svojho zadržania v júni 2019 žiadne kroky smerom k vražde poškodenej (dcéry).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

7. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

8. Ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľa spadajú pod ním označené práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a že v rozsahu týchto práv budú aj predmetom prieskumu ústavným súdom. Ústavný súd stabilne judikuje, že záruky obsiahnuté v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahujú na konanie, predmetom ktorého je rozhodovanie o trestnom čine, z ktorého je jednotlivец obvinený. Rozhodovanie o väzbe nie je rozhodovaním o trestnom obvinení, preto sa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne ani čl. 46 ods. 1 ústavy) vo veci sťažovateľa neaplikuje (porov. III. ÚS 277/07, IV. ÚS 397/2010, IV. ÚS 78/2019).

9. Ústavný súd stabilne judikuje, že každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade skonaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07).

10. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahraďiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

11. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybníť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

12. Sťažovateľ tvrdí, že pri rozhodovaní o predĺžení lehoty jeho väzby bolo potrebné zohľadniť aj to, že je vo väzbe od júna 2019, pričom túto svoju argumentáciu v ústavnej sťažnosti bližšie nevysvetlil.

13. Z predložených dokumentov vyplýva, že sťažovateľ bol do väzby vzatý uznesením špecializovaného súdu č. k. 4 Tp 16/2019 z 5. februára 2021 v spojení s uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Tost 7/2021 z 24. februára 2021 a lehota väzby mu začala plynúť 4. februára 2021 o 18.00 h.

14. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ nijakým spôsobom neobjasnil prípadný dopad tejto svojej argumentácie na napadnuté rozhodnutie. Z predložených dokumentov vyplýva, že sťažovateľ na svoju vydávaciú väzbu a jej trvanie poukazoval ako na argument v prospech ním tvrdeného fyzického a psychického utrpenia, keď taktiež porovnával podmienky výkonu väzby v Spojenom

kráľovstve Veľkej Británie a na Slovensku. Sťažovateľ však bližšie neuviedol, ako má už uvedené spochybňovať naplnenie zákonných predpokladov na predĺženie jeho väzby. Preto ústavný súd nemohol tejto jeho námietke prisvedčiť.

15. Sťažovateľ ďalej namieta, že v jeho veci nepostupujú orgány činné v trestnom konaní prednostne a urýchlene, na čo poukázal aj špecializovaný súd vo svojom uznesení, ktorým návrhu prokurátora nevyhovel a lehotu väzby obvinených nepredĺžil.

16. Najvyšší súd nepovažoval výklad špecializovaného súdu vo vzťahu k úkonom trestného konania, resp. procesným úkonom (pozri bod 3 tohto uznesenia) za presvedčivý. Podľa jeho názoru za úkony trestného konania nemožno považovať iba úkony, ktoré orgány činné v trestnom konaní a súdy vykonávajú na základe Trestného poriadku a ktoré priamo súvisia s dokazovaním, ale aj niektoré opatrenia, pod ktorými treba rozumieť spravidla neformálne ústne alebo písomné rozhodnutia technicko-organizačnej alebo operatívnej povahy (napr. pribratie tlmočníka, znalca, odborného konzultanta).

17. Ústavný súd vo vzťahu k uvedenému konštatuje, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je vykladať ustanovenia a pojmy Trestného poriadku, ale v okolnostiach konkrétnej veci sa presvedčiť, že zásah do práv jednotlivca nie je svojvoľný, neodôvodnený či neprimeraný. Z uvedeného vyplýva, že úlohou ústavného súdu v tomto danom prípade je preveriť záver najvyššieho súdu o rešpektovaní požiadavky na prednostné a urýchlené konanie vo veci sťažovateľa.

18. Najvyšší súd vo vzťahu k postupu orgánov činných v trestnom konaní poukázal aj na úkony podľa § 28 ods. 1 Trestného poriadku o pribratí tlmočníka a prekladateľa a žiadosti o vykonanie tlmočnických a prekladateľských úkonov, keďže sťažovateľ je inej národnosti a obvinení, poškodená a niektorí svedkovia majú len v podstate zanedbateľnú úroveň znalosti slovenského jazyka. V tejto súvislosti ďalej upriamil pozornosť na skutočnosť, že v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky nie je zapísaný tlmočník, ktorý by ovládal paštúnsky jazyk, teda materinský jazyk oboch obvinených, poškodenej i svedka [REDAKOVANÉ]. Najvyšší súd taktiež poukázal na vyhodnotenie sťažnosti obvinených proti uzneseniu o vznesení obvinenia, pribratie znalcov z odboru psychológia vo vzťahu k skúmaniu duševného stavu obvinených, nazretie do spisu poškodenu a jej vypočutie v nasledujúci kalendárny deň, analýzu výsledkov znaleckého dokazovania z odboru elektrotechnika a výsledkov skúmania duševného stavu obvinených, analýzu údajov z mobilného telefónu, ako aj vyhotovenie úradného záznamu o vykonaných analýzách vecí zaistených v rámci úkonov trestného konania v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie (samostatný zväzok vyšetrovacieho spisu s rozsahom viac ako 300 strán). Uvedené v spojení s úkonmi akceptovanými špecializovaným súdom (výsluchy obvinených, svedkov a poškodenej) dáva podľa názoru najvyššieho súdu dostatočný základ na konštatovanie, že vo veci sťažovateľa nebola porušená povinnosť postupovať prednostne a urýchlene.

19. Najvyšší súd však uzavrel, že väzbu sťažovateľa je dôvodné predĺžiť iba do 30. novembra 2021, nie o navrhované 4 mesiace (do 4. januára 2022). Zároveň sa stotožnil so záverom špecializovaného súdu, že výsluch svedka [REDAKOVANÉ] by mal byť vzhľadom na čas a potenciálnu dôležitosť jeho výpovede realizovaný urgentne.

20. Ústavný súd sa po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia presvedčil, že vo veci sťažovateľa sa koná spôsobom, ktorý nemožno považovať za nezlučiteľný s jeho právom na osobnú slobodu. Ústavný súd vníma osobitné okolnosti danej veci (obvinení, poškodená i svedok [REDAKOVANÉ] sú občanmi iného štátu, než je štát Európskej únie, pričom neovládajú slovenský jazyk, komplikácie pri preklade a tlmočení z paštúnskeho jazyka, realizácia vyšetrovacích úkonov formou právnej pomoci s cudzími štátmi), ako aj čiastočné vyhovenie návrhu prokurátora na predĺženie väzby obvinených.

21. Pokiaľ sťažovateľ spochybňuje dôvodnosť svojho trestného stíhania a poukazuje na výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] špecializovaný súd vo svojom uznesení uznal, že obvinenie sťažovateľa a ďalšieho obvineného je založené prednostne na výpovedi tohto svedka, ale taktiež na vzájomnej komunikácii obvinených. Špecializovaný súd doplnil, že samotné vykonávanie a hodnotenie dôkazov nie je predmetom rozhodovania o predĺžení väzby. Aj najvyšší súd v napadnutom uznesení (s. 20) uviedol, že väzobnému súdu neprislúcha vysporiadať sa definitívnym spôsobom s vierohodnosťou jednotlivých dôkazov. Najvyšší súd ďalej v súvislosti s výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ] odkázal na koordináciu obvinených a ich vzájomnú komunikáciu, výpoveď poškodenej [REDAKOVANÉ] (o rodinnom živote so sťažovateľom, o postavení ženy v ich rodine a zneuctení rodiny, ak by si žena vybrala svojho partnera a výhražných odkazoch na sociálnych sieťach), ako aj výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ktorí nezávisle na sebe opísali priebeh „objednávky“ a okolnosti predchádzajúce jej „zadaniu“, ďalej na výmenu fotografického materiálu týkajúceho sa poškodenej, zaistenie údajov o sledovaní poškodenej, ako aj na viaceré časti prepisov telefonickej komunikácie. Najvyšší súd taktiež osobitne poukázal na fotografické záznamy v mobilnom telefóne sťažovateľa, ktoré predbežne nasvedčujú sledovaniu poškodenej a svedka [REDAKOVANÉ] (jej partnera).

22. Ústavný súd konštatuje, že uvedené závery špecializovaného a najvyššieho súdu neboli zo strany sťažovateľa relevantným spôsobom spochybnené. Podľa názoru ústavného súdu dáva odôvodnenie najvyššieho súdu v spojení s odôvodnením uznesenia špecializovaného súdu dostatočnú odpoveď na otázku existencie dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom. Ako to napokon uviedol špecializovaný súd aj najvyšší súd, vyhodnotenie uvedených dôkazov bude predmetom konania vo veci samej.

23. Uvedené pokrýva aj námietku sťažovateľa, že svoju dcéru (poškodenú) mal vyhľadávať na iný účel, než je úmysel spáchať trestný čin, ako aj ním namietanú nepresnosť prekladu telefonickej komunikácie, ktorá má byť podľa sťažovateľa nepresne preložená (bez bližšieho vysvetlenia, pozn.).

24. K väzobnému dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku špecializovaný súd poukázal (s. 14 jeho uznesenia) na existenciu kontaktov obvinených v ich domovských krajinách, pričom tvrdenia sťažovateľa o nemožnosti návratu do domovskej krajiny nemožno v súčasnom štádiu konania nijako overiť. Najvyšší súd odkázal na závery špecializovaného súdu a doplnil (s. 24), že sťažovateľ ako ani ďalší obvinený nemajú k Slovenskej republike žiadne sociálne, pracovné a ani iné väzby a na jej území sa mali ocitnúť výlučne na účel prípravy trestnej činnosti a neskôr boli na jej územie vydaní na trestné stíhanie.

25. Vo vzťahu k väzobnému dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd osobitne poukázal (s. 25) na znalecký posudok z odboru psychiatrie k osobe sťažovateľa, z ktorého

okrem iného vyplynulo, že sťažovateľ chápe ním údajne spáchanú trestnú činnosť ako „*boj proti organizovanému zločinu*“ a že poškodená (jeho dcéra) „*patri k tým ženám, ktoré predávajú svoje telo, a to nemá robiť*“, ako aj na pôsobenie sťažovateľa v armáde, na výsluch sťažovateľa zo 16. júla 2021, na ktorom okrem iného uviedol, že poškodenú vyhľadával a bude ju vyhľadávať aj po prepustení z väzby na slobodu, a tiež výsluch z 26. júla 2021, na ktorom sťažovateľ uviedol, že hociktorý z členov kmeňa ■■■ by vec, keď sa dievča z tohto kmeňa dopúšťa niečoho takého, nemohol nechať tak.

26. Uvedené podľa názoru ústavného súdu dáva dostatočný základ na záver najvyššieho súdu o existencii väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, a to aj v rámci námietky sťažovateľa, že pred svojím zadržaním „*nevykonal žiadny úkon smerujúci k vražde poškodenej, ani k príprave tohto skutku*“.

27. Pokiaľ sťažovateľ namieta svoju diskrimináciu pre príslušnosť ku kmeňu ■■■ ktorý má byť hodnotený ako radikálny, tak z napadnutého uznesenia a v ňom citovaných častí výsluchov sťažovateľa vyplýva, že istú radikálnosť v tomto smere uznáva i on sám (pozri napr. bod 25 tohto uznesenia). Dôležité z pohľadu ústavného súdu je, že rozhodnutie vo vzťahu k sťažovateľovi vychádza z podrobného posúdenia jeho konkrétnej situácie, pomerov a osobnosti, nie z vopred zaujatého názoru na kmeň, z ktorého pochádza.

28. Na základe už uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu možno s ohľadom na námietky sťažovateľa vyhodnotiť ako ústavnoprávne akceptovateľné.

29. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu